

Oponentský posudek na diplomovou práci Kateřiny Krskové

Práce má zajímavé a dosud soustavně nezpracované téma: Zločin a trest v díle Františka Langerera. Po úvodu, možná trochu zbytečně zobecňujícím a moralizujícím („Společnost zkrátka ráda chyby pranýřuje, aniž by brala při tom ohledy na vlastní nedostatky...“ – kdo je společnost?), autorka nastiňuje pojetí zločinu a trestu v literatuře a soustřeďuje se k Dostojevského románu *Zločin a trest*. Zcela oprávněně, protože jde o nejpodstatnější dílo moderní literatury k tomuto tématu, které na Langerera prokazatelně působilo (ostatně jeho manželka byla Ruska). Autorka se odvolává na předmluvu Tomáše Glanze k tomuto dílu, ovšem očekával bych, že kromě ní použije i nějakého dalšího titulu z obrovského množství literatury, která je Dostojevskému a *Zločinu a trestu* věnovaná. Kontrastuje to s relativně velkým množstvím sekundární literatury k Langerovi. Následuje, na základě Hanušovy stati, ohlédnutí k české próze a dramatu s tímto tématem na přelomu 19. a 20. století (*Dům U tonoucí hvězdy*, *Kalibův zločin*, *Maryša*, *Baarův Poslední soud*). Vlastní jádro práce se soustřeďuje k analýze Langerových próz (*Zlatá Venuše*, *Snílci a vrahové*) a dramát (největší pozornost je věnována pochopitelně *Periferii*, *Andělům mezi námi* a *Dvaasedmdesátce*).

Při analýze Langerových děl autorka na několika místech prokázala schopnost samostatné interpretace literárního textu a komparativních konfrontací. Svědčí o tom analogie Langerera s Dostojevským na s. 50, 53, 73-74 a 76 či charakteristika Langerova pojetí zločinu a trestu na straně 64 dole. Nebo úvaha o podvojně logice uvažování hrdiny povídky *Vrah v lese*, který byl během svého pobytu v Americe své ženě nevěrný, což považuje za omluvitelné, ale ženinu nevěru trestá vraždou. Postihuje přitom i víceznačnost této postavy, jež se stává vrahem, ale jako i některé další Langerovy postavy si dokáže „zachovat soucit a něhu, něco hluboce nezkaženého, nepoškozeného jejich zločiny“ (s. 57). Podobně i komentář k závěru povídky *Tančila*: „Zločin v něm otevřel ránu poznání, že jen několik málo chvil lidskou existenci dělí od zániku, že je neskutečná, jako z jiného světa, ale smrt, vražda, násilí ji zhmotňují, zhutňují...“ (63). Velmi dobré jsou také postřehy k dramátům (např. na s. 80 dole, 86-87)

Na druhé straně ale nelze nevidět nedostatky této práce. Jsou často formální povahy. Najdeme zde dost gramatických chyb („doktrínu zákonu“, „nabyté“ místo nabité, „vypjetí“, „zbydou“, „Langerovi příběhy“, „výří“ místo víří, „vyplívá“, opakovaně „vyzívá“) a přehlédnutí (v některých větách chybí nebo přebývají slova; interpunkce). Tomáš Glanz není Glanzl (s. 15, 16), Soňa a její otec se nejmenují Marmeládovi (14, 16, 19). Styl sklouzává k publicismům a floskulím. Formulace jako „zvrhnou se v závěru ve svůj apokalyptický opak“, „Dostojevského postavy nebyly z masa a krve“, „dopustil se tak zkázy dvou zamilovaných“, „stržen do propasti muk svého nitra“, „poňoukáním své matky“, „kořil se životu v jeho všednosti a běžnosti“, „lapaní do tenat smrti“ nepatří do odborného stylu. Druhá část práce je stylisticky lepší. Nepřesnosti najdeme i v odkazech na literaturu.: např. „Literatura od počátku k dnešku“ místo *Česká literatura od počátku k dnešku*, *Čapkova próza* se nejmenuje *Stín kapradí* ani *Stín kapradin*, ale *Stín kapradiny*, citát doložený poznámkou 97 nepatří Čapkovi,

ale Petru Marešovi; Langer nenapsal knihu Prostor díla, je to soubor pořízený editory posmrtně.

Některé pasáže odbíhají od hlavního tématu. Je například zbytečné zmiňovat Čápvu filmovou verzi Jana Cimbury a diskuse o ní. Nevím, bylo-li nutné se zabývat i těmi Langerovými hrami, kde téma zločinu a trestu hraje spíše okrajovou roli, snad by bylo lepší se soustředit na tři klíčové hry.

Práci zachraňují některé zmíněné invenční interpretační pasáže. Je škoda, že je po vnější stránce tak odbytá. Jako oponent navrhuji známku „velmi dobře“ nebo „dobře“, podle průběhu obhajoby.

20.1.2016

Jiří Holý